

Noi mărturii externe privind anul revoluționar 1821 în țările române

MARIAN STROIA

Eveniment cu profunde implicații asupra soartei ulterioare a Principatelor Române, revoluția de la 1821 de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu a beneficiat, în egală măsură, de un larg ecou internațional. Ample reprezentări ale acestuia au făcut deja până în prezent obiectul publicării; altele mai puțin știute, își așteaptă răbdătoare rindul în bibliotecile și arhivele din străinătate. Între acestea sursele provenind din presa contemporană nu sînt deloc neglijabile.

O primă încercare notabilă a efectuat culegînd știri din periodicele apusene, C. Șerban în 1971¹, D. Zaharia², N. Bărbuță și N. Edroiu (în 1974)³.

Referitor însă la presa rusă contemporană cel puțin după știința noastră, un singur izvor de presă a fost comentat (fără a fi și publicat exhaustiv) de Victor Papacostea⁴, înainte de 1944.

În 1971 însă, o prețioasă indicație a fost dată publicității: într-un articol publicat într-o revistă lunară cercetătorul sovietic V. I. Grosul atrăgea atenția asupra numeroaselor referiri la evenimentele de la 1821 existente în presa rusă contemporană⁵. Cum informația în sine nu a atras de-a lungul unui deceniu și jumătate în chip deosebit interesul cercetătorilor, cu ocazia deplasării de studii din toamna anului 1987 în bibliotecile din U.R.S.S. am căutat să verificăm validitatea trimiterii.

Rezultatele acestei tentative sînt conținute în cele ce urmează. Căci într-adevăr, am constatat, la o trecere în revistă a periodicelor ruse contemporane evenimentului, cel puțin — până în prezent — că trei dintre acestea conțin detaliate știri asupra revoluțiilor română și greacă de la 1821, asupra declanșării, desfășurării și înfringerii lor.

Primul dintre acestea este „Vestnik Evropi” (Mesagerul Europei) periodic moscovit cu apariție bilunară redactat de iluministul Mihail Kacenovski.

Avînd un profil destul de diversificat (în principal, literatură, arte și filozofie), „Vestnik Evropi” conținea în sumarul său și cronici ale evenimentelor grupate în rubricile „Știri politice și alte întîmplări petrecute” și „Cele mai recente știri”.

Evenimentele de la 1821 din țările române au fost redatate începînd cu nr. 6 (din martie 1821) și terminînd cu nr. 15 (primul nr. pe august 1821). În general, dat fiind și contextul și ambianța în care circulau știrile în epocă, în fasciculele amintite relatările exacte coexistă alături de zvonurile cele mai fanteziste. Tudor Vladimirescu apare aici inițial sub numele de Teodor Slugerul (de fapt cu funcția administrativă deținută) (nr. 6, p. 146), iar în nr. 11 al ziarului i se atribuie intenția de a trece Dunărea (!?). și de a ataca cetățile turcești de pe malul drept al fluviului.

Ultimele numere redau înfringerea celor două mișcări, confuzia care domnea privind soarta insurgenților greci, capturarea lui Tudor și uciderea sa de către ceteriști, în fine pătrunderea turcilor în Principate și înfringerea răsculaților greci (deși și aici se operează greșeli, corpul sacru fiind nimicît după cum se știe în lupta de la Drăgășani, și nu la Sculeni unde au fost lichidate doar ultimele rămășițe ale armatei lui Ipsilanti retrase în Moldova).

În ansamblu, știrile din „Mesagerul Europei”, fără a excela prin precizia datelor furnizate, își păstrează nealterat pentru noi gradul de interes.

¹ C. Șerban, *Mișcarea revoluționară din 1821 în presa europeană*, în „Studii și materiale de istorie medie”, 1973, 6, p. 277—288.

² *Presa din Italia despre mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu*, în „Carpica”, 1971, 4, p. 349—355.

³ *Ecoul mișcării revoluționare din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu în presa belgandă* în „Studia Universitatis Babeș Bolyai Historia” 1974, 19, fasc. 1, p. 43—54.

⁴ V. Papacostea, *Știri din presa rusă cu privire la tulburările revoluționare din 1821 în „Revista istorică română” XI—XII, 1941—1942*, p. 308—313.

⁵ V. I. Grosul, *Rusia și răscoala lui Tudor Vladimirescu*, în *Aurora*, 1971, p. 10.

Al doilea periodic rus care a inserat în coloanele sale relatări despre evenimentele de la 1821 este „Istoricesskii statisticeskii i geograficeskii jurnali ili sovremennaia istoria sveta” (Jurnalul istoric, statistic și geografic sau istoria contemporană a lumii”). Organul de presă amintit, cu apariție bilunară și editat în tipografia Universității din Moscova, avea, de asemenea un profil foarte diversificat după cum îl arată și titulatura. Știrile despre întâmplările dramatice petrecute în cursul anului revoluționar 1821 pe teritoriul Principatelor românești sînt de regulă incluse la compartimentul de cronică politică contemporană, rubrica „Diverse știri”. Informațiile apar începînd cu al doilea fascicul al lunii mai și se încheie în primul număr al lunii august 1821, așadar cu o întîrziere între 2 și 3 luni de la data producerii evenimentului relatat.

În privința conținutului, știrile din „Jurnalul istoric” ... se remarcă printr-o sesizare mai atentă a nuanțelor (ca în cazul prezentării în nr. pe luna mai a programului lui Tudor), printr-o lărgire a informației despre ecoul european al mișcării (preluarea unor știri din Varșovia despre revoluționarul român), de asemea, lucru foarte vizibil, prin afișarea unei atitudini de simpatie și înțelegere pentru cele două mișcări corelate cu o poziție vădit ostilă față de Imperiul otoman oprimator și retrograd (nr. pe august p. 156 ș.a.).

Ceea ce poate eventual nedumeri pe cititorul contemporan sînt reluările și repetările de știri: astfel informații relativ asemănătoare în fondul lor se publică atît în luna iulie, cit și în luna august 1821. O posibilă explicație ar fi aceea ca datorită sosirii în permanență de știri, multe dintre ele contradictorii, redactorii periodicului le includeau pe măsura recepționării lor, scăpînd din vedere posibilitatea unor eventuale repetări.

În orice caz, alături de „Vestnik Evropi”, „Istoricesskii jurnali...” cuprinde volumul cel mai mare de relatări din presa rusă privind evenimentele de la 1821 de pe teritoriul patriei noastre.

Și al treilea din aceste periodice, bisăptămînalul „Sanktpeterburgskia Vedomosti” (Știri petersburgheze) conține în colecția sa pe anul 1821 referiri la evenimentele petrecute în primăvara acestui an pe pămîntul principatelor.

De regulă informările privitoare la situația din principate sînt inserate la rubrica „Știri din țările străine”. Prima relatare apare în nr. 18 din 4 martie 1821 care informează publicul rus despre decesul domnitorului Alexandru Suțu și numirea succesorului acestuia, prințul Scarlat Callimachi.

Numărul 31 din 19 aprilie 1821 conține la rîndul său o relatare, bazată pe o scrisoare particulară venită din Iași, care descrie declanșarea insurecției eteriste, costumele și steagurile revoluționarilor greci, ecoul mișcării lor în Peninsula Balcanică. În cuprinsul aceluiași fascicul al ziarului amintit, după o scurtă întrerupere, sînt publicate știrile care prezintă plecarea în marș a corpului militar al lui Alexandru Ipsilanti (cărui — ni se spune — i s-au raliat și o serie de locuitori din Moldova), fuga în Rusia a rezidenților turci din Botoșani, ca și episodul masacrării de către eteriști a turcilor din Galați.

Continuarea relatărilor despre situația din Principate este făcută în nr. 35 din 3 mai 1821. Aici apar primele mențiuni despre acțiunea lui Tudor Vladimirescu (pe care ziarul ca și toate celelalte periodice rusești îl numește Teodor Slugerul), care se îndreaptă către munți, ca și zvonurile despre iminenta sosire a unui corp turc de represiune.

Relatarea evenimentelor de la 1821 din Țara Românească continuă cu scurta notiță din nr. 39/17 mai care informează cititorii despre o „presupusă unire lingă Pitești a insurgenților lui Ipsilanti cu soldații lui Tudor” pentru a face un front comun de luptă împotriva turcilor și se încheie cu o rubrică mai amănunțită din nr. 53 apărut la 5 iulie (s.n.) 1821. Se prezintă mai întîi un succes local al eteriștilor conduși de Iordache Olimpiotul lingă Slatina (în fapt e o confuzie căci ciocnirea respectivă cu turcii aparține de fapt pandurilor români conduși de Simion Mehedințeanu), și apoi înfringerea finală a eteriștilor, greșind și de această dată localizarea căci Drăgășani e confundat cu Buzău. Nu se informează despre soarta lui Tudor, iar partea finală a articolului menționează depopularea masivă a localităților din Muntenia ca urmare a evenimentelor petrecute.

Вестник Европы — 1821

№ 6

СХVII — Составленный Михаилом Каченовской

Мартъ 1821

Новейшія извѣстія

- 146 „На мѣсто умершаго Господаря Валахія Александра Суццо назначенъ князь Скарлат Каллимахи, до прибытія котораго, областію завѣдыватъ будетъ временное правительство съ двумя Греками, ожидаемыми съ полно-мочьемъ отъ Князя Каллимахи. Сему временному правительству дано повелѣніе отъ Порты, непременно умирить возникшіе мятежи въ Валахія, ибо мятежники со дня на день усиливаются, такъ къ Марту мѣсяцу число ихъ возрасло уже до 5.000 человекъ, которые подъ начальствомъ какого-то Фѣдора Слудзера угрожали самому даже Бухаресту. Въ Молдавіи корпусъ Арнаутовъ, предводительствуемый однимъ Греческимъ Княземъ, истребилъ множество Турковъ. Въ обихъ Княжествахъ распространены прокламаціи наблагоприятнаго содержанья для Порты.
- 147

№ 7 и 8

АПРѢЛЬ 1821

Политическяя и друзія происшествія

п. 299

Молдавія и Валахія

Предводительствующій инсургентами въ Молдавіи есть Князь Ипсиланти, сынъ покойнаго Господаря Молдавскаго. Онъ прибылъ 6-го Марта изъ Бессарабіи въ Яссы, сопровождаемый множествомъ Арнаутовъ и объявилъ, что почитаетъ себя избранымъ для освобожденья Грековъ отъ Турецкаго, ига. Въ самый вечеръ его прибытія всѣ турки, находившіеся въ Яссахъ были обезоружены и лишены жизни. За два дня отъ прѣзда Князя Ипсиланти, произошло кровопролитное возмущеніе въ Галацъ, при чемъ всѣ Турки, не успѣвшие спастись бѣгствомъ, были перерѣзаны и по чти весь городъ превращенъ въ пепель. На другой день, Князь Ипсиланти издалъ нѣсколько прокламаціи, не только къ жителямъ обоихъ Княжествъ, но и ко всей Греческой нац и, живущей въ разныхъ областяхъ Оттоманской Имперіи. Въ сихъ прокламаціяхъ, сочиненныхъ съ истинно политическимъ восторгомъ, утверждаетъ онъ, что призванъ тысячами своихъ соотечественниковъ для ихъ освобожденія; также, что сіе возмущеніе Греческихъ племенъ съ нѣсколькихъ ужъ лѣтъ было приготовлено тайными патриотическими обществами и достигло нынѣ своей зрѣлости.

р. 300

Въ частномъ письмѣ изъ Яссы, отъ 12 Марта, содержится следующее: „Греки рѣшились произвести въ дѣйствиіе всеобщій планъ свергнуть съ себя Турецкое иго. Сей планъ, какъ сказываютъ, начертанъ былъ въ тайныхъ братствахъ, въ Тессаліи, Македоніи, Сербіи, Албаніи, Моревѣ, Булгаріи, Румеліи и на островахъ Архипелага; все было предуготовлено къ исполненію. Каждый могущій носить оружіе призывается къ оному и уже собраны великія суммы денегъ. Въ Яссахъ, 11-го Марта, после совершенъ и божественной службы, освящены три знамя. Одно изъ сихъ знаменъ, кои вся трехцвѣтная, имѣетъ на одной сторонѣ крестъ съ надписью *Сим да побѣдимъ! Да здравствуютъ свобода!* на другой видѣтъ вылетающій изъ своего пепла фениксъ. Кокарда также трехцвѣтная: черная, бѣлая и красная, и начальники поэять шапки съ изображеніемъ мертвой головы. Чиновники, начальствующие въ Валахіи, имаютъ также участіе въ сѣхъ

предприятіи. Собираются со многихъ сторонъ идти прямо и поспѣшно къ Константинополю! Али, Паша Янинскій какъ сказываютъ, принялъ хрiстіанскую вѣру, и названъ Александромъ (по другимъ извѣстіямъ *Константиномъ*) и приступилъ къ сему союзу”.

т. СХVIII, Москва в Университетской Топографій.

№ 9, май 1821.

„Политическія и другія происшествія”.

„Турція”

р. 78

По всему видно, что Слудзеръ дѣйствуетъ безъ всякаго вѣрнаго плана. Сперва пошелъ онъ къ Краювъ, на границу Булгаріи, а потомъ поверну опять въ горы Рощниковскія. Толпу его приверженцевъ, какъ говорятъ, составляютъ отъ 8 до 10 000 человекъ. Бояры во всѣхъ сихъ происшествіяхъ не принимаютъ не только никакого участія, но і многие изъ нихъ выѣзжаютъ изъ Валаххи. Сказываютъ будто сынъ славнаго Георгія Чѣрнаго находится при войскѣ Ипсилантія; войско сіе, увеличивавшееся уже до 30,000, беретъ силою большія контрибуціи, поставки, и отнимаетъ у Бояръ лошадей. Ипсиланти намѣренъ переправиться черезъ Дунай и приблизиться къ Сербии, въ которой надѣется найти себѣ сильную помощь но съ Феодоромъ Слудзеромъ онъ не ладитъ. Князь Михаилъ Суццо поспѣшно удалился изъ Яссы, и намѣренъ бѣжать въ Швейцарію. Онъ и Князь Ипсиланти преданы проклятію Константинопольскимъ Патриархомъ.

№ 10, май 1821.

Турція

р. 151

„— Авангардъ войскъ Ипсилантія подъ командою *Дуки* (вошелъ въ главный гособъ Валаххи 10 числа Апрѣля по утру, самъ же Ипсиланти вступилъ въ оный, какъ сказываютъ, съ 25,000 человекъ, того же числа пѣ полудни и тамошними Греками принять съ сзъявленіями величайшею радости. По новѣйшимъ извѣстіями видно что 10,000 Булгаровъ и Сербовъ помогли сему предводителю инсургентовъ переправиться черезъ Дунай при Систовѣ и съ ними соединились: что вся Булгарія вбунтовалась; что Епирская армія проникла въ Тессалію; что высланный Султаномъ 30,000 корпусъ разбитъ и уничтоженъ Греками; что Епира находится въ рукахъ инсургентовъ, и что наконецъ вся Морея объела себя независимію отъ Порты. Въ Смирнѣ и на всемъ берегу Малой Азии видны явные признаки близкихъ смятеній...

152

№ 11

іюнь 1821

Турція

р. 239

„... Находящаяся въ Молдавіи Греческая армія разделена на три корпуса, съ которыми Ипсиланти (онъеще не ва Дунаемъ) намеренъ идти къ Силистрий для завладенія берегами Гернаго моря. Теодоръ Слудзеръ (иначе Владиміреско, кажется имѣющей тайную связь съ Ипсилантиемъ) собирается перейти чрезъ Дунай, осадить Никополь и потомъ идти далѣе къ Софії.

— Въ Смирнѣ господствуютъ ужасы. Весь городъ въ пламени.

1821, № 12, іюнь 1821

— „Турція”

р. 330.

„Галацъ бывший въ рукахъ Грековъ, нынѣ представляетъ однѣ лишь развалины и пепелище. Сераскиръ Усуфъ, Паша Брайлоскій, овладѣлъ симъ городомъ. Сражалось 600 человекъ Грековъ противъ 9,000 Турковъ. Битва

Ж

продолжалась почти целый день. Число войновъ съ обѣихъ сторонъ уменьшилось до половины; но великое превосходство силъ Турецкихъ доставило имъ победу. Остальная часть Грековъ нашлась принужденною отступить. Все они покрыты были ранами. Турки, ничего более не опасаясь, безъ пощады изрубилъ всѣхъ христіанскихъ женщинъ и детей, найденныхъ ими въ городъ. После того Сераскирь отпривилъ свои отряды во внутренность Молдавіи. Сообразивъ обстоятельства, можно полагать, что Яссы заняты нынѣ Турецкими войскомъ. Въ Валахію также вступили уже Оттоманскій корпусъ подъ предводительствомъ Гаджи-Ахмета Паши, которой, по видимому, намерень сперва соединиться съ Юсуфомъ, а потомъ уже грануть на инсургентовъ.

Сераскирь можетъ ожидать помощи изъ Виддина и Силистріи. Между темъ Ипсиланти занимается съ Терговищъ оборонительными приготовлениями. Несогласіе между имъ и Владимірескомъ достигло уже до такой степени, что одинъ только обшій страхъ стъ приближенія войскъ турецкихъ удерживаетъ ихъ отъ непріятельскихъ действий между собою. Пишутъ даже, якобы последний схвачень, заковать въ цепи и подъ сильными прикрытіемъ отправленъ въ Терговишту къ Ипсилантию.

т. СХІХ 1821, № 13, июль 1821

„Политическія другія происшествія”.

„Турція”

р. 76
 „— Извѣстный Теодоръ Владиміреско, схваченный, какъ уже известно, по приказанію Ипсиланти въ Питешть и присланный потомъ въ Терговишту, 7-го числа Іюня дѣйствительно приговорень былъ судомъ къ смерти и казнень.

— Воиско Ипсилантия, занимающее весьма крѣпкую позицію, возросло до 25,000 человекъ вооруженныхъ, обмундированныхъ, и оборученныхъ поевропейски. При немъ находится и приличная артиллерія. Подтверждается, что ипсилантиевы передовые посты, подъ начальствомъ Георгакки и Фармани, переправились при Систовъ чрезъ Дунай и пошли въ Булгарію.

— Турецкій корпусъ, изъ 10,000 человекъ состоявшій, при самомъ приближеніи своемъ къ Галацу обоидень были Греками, которые напали на него съ тылу и разбили; при чемъ убито 3,000 турковъ одинъ Паша попался въ плѣнь и 16 пушекъ достались въ добычу победителямъ. Утверждаютъ, что Галацъ опять занятъ Греками и нынѣ служитъ мѣстомъ складки оружія; что Турки покушались было сдѣлать изъ Браилова новое нападеніе на Галацъ, но были отбиты.

т. СХІХ, 1821, № 14, Іюль 1821

Турція

р. 156

— „О действіяхъ, успехахъ или потеряхъ Князя Ипсилантия слухи совершенно противоречатъ одинъ другому. По Австрійскому Наблюдателю, сей вождь инсургентовъ разбитъ въ прахъ Корпусъ его совсемъ уничтоженъ или розошелся; по Рижскому зрителю онъ и союзныя съ нимъ дружины или одерживаютъ победы, или занимаютъ выгодныя позиціи. Достоверные всего то, что военныя действія продолжаются въ разныхъ пунктахъ и по разными направленьями, можетъ быть, безъ всякаго плана со стороны какъ Грековъ, такъ и Турковъ, и что ожесточенье съ обѣихъ сторонъ увеличивается. Первые показавали уже опытъ самаго лютаго, отчаяннаго мщенія.

1821, № 15

Август 1821

„Политическія и другія происшествія”

Турція

р. 243

— „Турки опустошили всю Валахію мечемъ и огнемъ; целыми тысячами жителей ея умерщвляли или въ плѣнь отводили. Такъ называемая *оваченя* дружина числомъ около тысячи человекъ почти вся истреблена. Она состояла изъ отборнейшаго Греческаго юншества, которое обучалось въ иностранныхъ Университетахъ.

р. 244

Сии молодые люди вкусили сладкую смерть за отечество на самом берегу Прута при Скулянахъ. Князь Александръ Ипсиланти съ остаткомъ безоружнаго войска своего перешель в Трансильванию, и там выдерживает карантинъ. Младшій брат его прорвался до Триеста, а орруда отправился на Греческомъ корабль въ Морею.

„Исторический, статистический и географический журналъ, или современная исторія света“

т. II, ч. II-я, Май 1821

X

„МОЛДАВИЯ“

Типографія
Московского
Университета

147

Вскорь по смерти Принца Александра Суццо произошло возмущение въ Валахи. Главнымъ начальникомъ онаго былъ одинъ изъ природныхъ тамошнихъ жителей, именемъ *Феодор*, находившійся некогда волонтеромъ въ Россійской службѣ, где и былъ онъ пожалованъ Офицеромъ и потомъ дали себѣ имя *Владимиреско*. Сие возмущеніе, въ коемъ участвовали одни только Пандуры и арнауцы, обращено было, по собственному объясненію предводителя, не противъ Порты, но противъ бояръ и публичныхъ Чиновниковъ Валахи. При всемъ томъ сдѣлано оное столь быстрые успехи во время междоусобицы, что помянутый *Феодоръ* прошелъ безъ всякаго сопротивленія значительную часть Малой Валахи (и именно округъ Краювскій) и что дальнѣйшія его предпріятія возбуждали всеобщія и жившія опасенія. Ожидаемое прибытіе Князя *Каллимахи* новаго Господаря Валахи, заставляло впрочемъ надеяться, что все въ безпорядки будучи вскоре прекращены — какъ вдругъ восполодоваго въ Молдавию гораздо важнѣйшее происшествіе.

Генераль-Маюръ Россійской службѣ, Князь *Ипсиланти*, сынъ покойнаго Господаря Молдавскаго и около года уже находившійся въ отпускъ, прибылъ 6-го Марта изъ Бесарабіи въ Яссы, сопровождаемый множествомъ Арнаутовъ. Онъ объявилъ, что почитаетъ себя избраннымъ для освобожденія Грековъ отъ Турецкаго ига. В самый вечеръ его прибытія все Турки, находившіеся въ Яссахъ, были безоружены и, по всей вероятности, лишены жизни. Известно, что за 2 дни до прибызда Князя Ипсиланти произошло кровопролитное возмущение въ Галацъ; при чемъ вся Турки, неуспѣвшие спастись бѣгствомъ, были перерезаны и почти весь городъ прекращенъ въ пепель.

145

На другой день Князь Ипсиланти издалъ несколько прокламацій, не только къ жителямъ обоихъ Княжествъ, но и ко всей Греческой націи, живущей въ другихъ областяхъ Оттоманской Имперіи. Въ сихъ прокламаціяхъ, сочиненныхъ съ политическими восторгомъ, утверждаетъ онъ, что призванъ тысячами своихъ соотечественниковъ для ихъ освобожденія; также, что сие возмущение Греческихъ племенъ съ нѣсколькихъ ужъ летъ было приготовлено тайными патриотическими обществами и достигло нынѣ своей зрелости. Въ столь же утвердительныхъ выраженіяхъ уверяетъ онъ, что при семъ предпріятіи полагается на содействие одной великой сосѣдней Державы.

160

„Въ одномъ частномъ письмѣ изъ Яссъ, въ Молдавіи, отъ 12-го Марта содержалось между прочимъ следующее: „Греки, подвластные Турціи, решились произвести въ дѣйство всеобщій планъ, свергнуть съ себя Турецкое иго. Сей планъ, какъ сказываютъ, начертанъ былъ въ тайныхъ братствахъ; и въ *Тессаліи*, *Македоніи*, *Сербіи*, *Албаніи*, *Морѣи*, *Булгаріи*, *Румелии* и на островахъ Архипелага все выло предуготовлено въ исполненію онаго. Въ Яссахъ 11-го Марта освящены три знамя. Одно изъ сихъ знаменъ, кои все трѣхъцветныя (чѣрнаго, бѣлаго и краснаго цветовъ), имеетъ на одной сторонѣ крестъ съ надписью: *симъ да побѣдимъ! да здравствуетъ свобода!*

161

на другої виденъ вылетающий изъ своего пепла фениксъ. Чиновники, начальствующие въ Валахїи, имяють также участие въ семь предпрїятїи. Собираются со многихъ сторонъ идти прямо и поспешно къ Константинополю. По известїямъ изъ Яссы от 19-го Марта, Князь *Испиланти* съ корпусомъ войскъ, состоящим, какъ сказываютъ, изъ 20.000 Арнаутовъ, Молдаванъ и Грековъ, выступилъ въ походъ. Спокойствіе въ Яссахъ совершенно восстановлено, и число Турокъ, погибшихъ отъ ярости народной при самомъ началѣ возмущенїя, полагаютъ до 40 человекъ. Турки, находившіеся въ *Бодушани*, спаслись бегствомъ въ Россїю. Съ *Молдавской граници* от 17-го Марта писали слѣдующее: „Воззваніе Князя *Испиланти* въ Молдавію, кажется, произвело сильное дѣйствіе; поелику изъ всѣхъ мѣстъ стекаюся изъ доброй помъ войны, и отовсюду даже отъ *Ебеебе*, присылаются весьма богатые пособїя. Князь *испиланти*, какъ говорятъ, съ 4000 Человекъ, пошѣлъ уже къ *Вахии*, чаятельно, что бѣ соединиться съ *Слудуіеромъ*. Изъ Турокъ, находившихся въ Молдавіи, многи отъ разъяренныхъ Молдаванъ бегствомъ въ Россїискія или *Аба ійскїя* владѣнія. Тїрки въ смѣненїи за сіе убійство, какъ сказываютъ, умѣртли всѣхъ Христїанъ, находившихся въ *Ибраили*.

Исторический, статистический и географический журнал, или Современная история свѣта. на 1821 годѣ.

Месяца Іюнь

IX. Разныя известїя.

232

„Между темъ по известїямъ изъ *Бузареста* от 14-го Апреля видно было, что 10-го числа авангардъ войскъ Князя *Испиланти* подъ командою *Дуки*, начальника инсургентовъ, вошѣлъ въ сей городъ, самъ же Князь *Испиланти*, вступилъ въ оный, какъ сказываютъ, съ 25 000 человекъ того же числа, и Греческими жителями принять съ изъявленными величайшей радости. Говорятъ, что онъ намеревъ переправиться чрезъ Дунай и воити въ Булгарїю, и что Сербы готовы ему вспомошествовать. По другимъ слухами корпусъ *Испиланти* въ соединенїи съ корпусомъ *Теодора Слудуіера* состоитъ изъ 30,000 человекъ, они хотятъ ити въ *Сербію* и дѣйствовать противъ Турокъ вместе съ Сербами.

Нынѣшнее правительство въ Молдавіи состоитъ изъ 12 Бояръ и Митрополита, который съя главою онаго. Сей, при вступленїи своемъ въ отправленїе должности, послалъ къ Султану прошенье, въ коемъ умоляетъ его о преданїи забвенїю всего того, что сделано противъ воли народна въ Молдавіи, и проситъ прислать новаго Князя. на место убѣжакшаго

Суццо. —
р. 234

Впрочемъ въ Молдавіи опять восстановлено совершенное спокойствіе. *Валахскїе* инсургенты, подъ начальствомъ *Теодора Слудуіера* горавдо многочисленнѣе *испилантиевыхъ*. Ихъ считается до 20,000 человекъ. Они состоятъ изъ *Валаховъ*, *Арнаутовъ*, *Булгаровъ* и *Сербовъ*, кои вся носятъ национальную одежду. Инсургенты можетъ быть и успели бы въ своемъ предпрїятїи, съесли бы начальники ихъ были между собою согласны. *Испиланти* хочетъ восстановить Греческое Государство и выгнать Турокъ изъ Европы; напротивъ того *Теодоръ* желаетъ искоренить только злоупотребленїе въ правленїи, и доставить *Валлахїи* древнюю ея Конституцію, оставляя ее подъ владычествомъ *Порты*. Оба начальники ненавидятъ одинъ другаго.

№ 13. Месяца Юль

Инсурекиця, возникшая въ Молдавіи Валахїи и Булгарїи

65

До какой степени безпокойства, возникшія въ Молдавіи и Валахїи, состоятъ въ связи съ прочими замыслами тайной партїи, теперь еще нельзя въ точности опредѣлить. Страшна однакъ буря, угрожающая съ разныхъ сторонъ владычеству Турковъ въ Европѣ; ибо возникшія въ Валахїи и безпокойства заключаютъ обширный планъ, избавить всѣхъ Грековъ отъ тяжкаго ига Турковъ. Главнымъ начальникомъ въ семь

66

предпріят и Князь Александръ Ипсиланти, сынъ преждебывшаго Го с подаря Молдавскаго, находившіяся пькогда Россійско-Императорскимъ Генераль-Маіоромъ, нынѣ бнѣ дѣйствительной службы, лишившіяся въ 1812-мъ на Кульмскомъ сраженіи правой руки. — Такъ все было приготовлено и расчислено, что инсуреція долженствовала возникнуть въ одно и то же время, именно въ первый день великаго поста, какъ въ Европейской Турціи, такъ и на Архипелагѣ, въ Малой Азіи, а вмѣстѣ съ тѣмъ и въ Константинооль. Сколь не желали бы Греки, чтобъ сіе предпріятіе увѣчалось успѣхомъ, при всемъ томъ однакожь исполненіе его весьма затруднительно, особливо когда сосѣдственные Державы, Россія и Австрія, рѣшительно объявили Порту, что онѣ не намѣрены вмѣшиваться въ сіи распри. Равнымъ образомъ ИМПЕРАТОРЪ АЛЕКСАНДРЪ, при первомъ извѣстіи о сихъ безпокойствахъ, объявилъ Князю Ипсиланти лишеннымъ всѣхъ его чиновъ и званія по Россійской службѣ

30 го Января, когда извѣстіе о смерти Князя Суццо, Валлахскаго Господаря, преемниковъ коего Порты назначила въ послѣдствіи Карлъ Каллимахи, не вездѣ еще распространилось, пькто Теодоръ Слудзіеръ родомъ Сербъ, и сообщникъ его, Дмитрій Македонскій, съ отрядомъ изъ 40 человекъ овладѣли Тисманскимъ монастыремъ и издали тамъ къ народу прокламацію, въ коей обещали ему полную свободу. Правительство употребило въЪ средства, чтобъ воспрятствовать всякому сообщенію съ сими возмутителями; но, не смотря на то, Слудзіеръ въ короткое время собралъ толпу, числомъ до 1,500 человекъ, съ помощію коихъ онъ овладѣлъ Черничемъ и Стрегаясскимъ монастыремъ. Сію инсурецію сначала составляли одни Пандуры и Арнауты, и она, по объявленіямъ самаго предводителя, обращена была не противъ Порты, а единственно противъ Бояръ и публичныхъ чиновниковъ Княжества. Но вскорѣ число инсурентовъ увеличилось до того, что Теодоръ, по прозванію Владимиреску; прошелъ съ своими приверженцами знатную часть такъ называемой Малой Валахъ и (страну около Краіовы). Правительство почитало, себя довольно сильнымъ; чтобъ положить предѣлъ симъ безпокойствамъ какъ вдругъ возникла инсуреція въ Молдавіи, распространившаяся гораздо далье.

6 го Марта Князь Ипсиланти, сопровождаемый множествомъ Арнаутовъ, прибылъ изъ Вессарабіи въ Яссы и провозгласилъ себя освободителемъ Грековъ отъ Турецкаго владычества. Находившіеся тамъ Турки, числомъ 50 человекъ, въ тотъ же еще день были изрублены. Равнымъ образомъ въ Галацъ за три дни предъ тѣмъ возникъ кровопролитный мятежь, въ которомъ всѣ Турки, не могшіе спастись бѣгствомъ, были перебиты, при чемъ весь почти городъ превращенъ въ пепель. 7 го Числа Князь Ипсиланти издалъ къ жителямъ Молдавіи и Валлахіи, равно какъ къ Грекамъ, находящимся въ провинціяхъ Турецкой Имперіи, нѣсколько прокламацій, въ коихъ онъ извѣщаетъ о своемъ дѣлѣ освобожденія, и возстаніе всѣхъ племенъ Греческихъ описываетъ революціею давно предначертанною, съ нѣсколькихъ дѣтъ патріотическими тайными обществами приуготовленною, а нынѣ повсюду достигнуею зрѣлости; при какомъ предпріятіи онъ полагается на покровительство одной могущественной сосѣдственной Державы. Въ то же время онъ обратился съ провѣбою къ ИМПЕРАТОРУ АЛЕКСАНДРУ, въ коей умолялъ МОНАРХА о неоставленіи Своею помощію. Но ЕГО ВЕЛИЧЕСТВО объявилъ, что такое предпріятіе есть слѣдствіе безпокойнаго духа нашего времени, равно какъ неопытности и легкомыслія сего молодого человека.

69

При всемъ томъ однакожь безпокойства чаеъ отъ часу распространялись далье; ибо и въ Булгаріи вспыхнуло возмущеніе. Турки искали себя нялись далье; ибо и въ Булгаріи вспыхнуло возмущеніе. Турки искали себѣ убишица въ горахъ вдоль границы; многіе изъ нихъ были настигнуты и изрублены Арнаутами. Начальники инсуреціи старались усилить свои корпусы и давали завербованнымъ, между коими, какъ слышно, находятся и иностранцы, большіе задатки. Всѣхъ, кто только въ состояніи носить оружіе, приглашали вступить въ службу, на каковой конецъ собраны большіе капиталы.

р. 70.

При такомъ состояніи дѣль, конечно, ничего не значило насланное Султаномъ временному Правительству повелѣніе отправить противъ мятежниковъ 1,000 человекъ, особливо когда большая часть изъ нихъ перешла къ инсургентамъ. Теодоръ Слудзіеръ, обошедши кругомъ Краювы, удалился въ Рощниковскія горы. 11 го Марта прибыли изъ Константинополя въ Бухарестъ три Каймакана новаго Господаря Валлахскаго съ извѣстіемъ, что для усмиренія инсургентовъ, приближается значительный Турецкій корпусъ; они приняли для него отъ Бояръ 250,000 піастровъ и возбудили въ жителяхъ Валлахіи ужасное опасеніе. Бояры ни мало не участвовали въ инсurreкціи и намѣрены были, равно какъ владѣтельный Князь Суццо и Митрополитъ, изъ Княжества выѣхать. Турки, въ числѣ 14,000 человекъ, стояли около Браилова. Сынъ знаменитаго Георга Чернаго находился при войскѣ Князя Ипсиланти; но сколь оно много численно, сего въ точности не лзя опредѣлить. Планъ Князя, по видимому, клонился къ тому, чтобы соединиться съ Теодоромъ Слудзіеромъ. Въ его корпусъ являлось множество волонтеровъ. Всѣхъ своихъ сыновей, находящихся въ отлучкѣ, Греки вызывали поспѣшить прибытіемъ на родину и стать подъ знамена, для освобожденія отечества отъ Турецкаго ига. Кѣи не въ состояніи самъ служить въ полъ, тотъ жертвуетъ деньгами. Такъ на примѣръ одинъ богатый Грекъ, производившій торговлю въ Одессѣ подписался на миллионъ, другой на 300000 рублей ассигнаціями, и многие изъ другихъ Грековъ изъявили готовность отправиться въ Яссы. Греческое юношество, обучающееся въ Нѣмецкихъ Университетахъ, или разъѣзжающее по торговымъ дламъ, торопилось на свою родину. Равнымъ образомъ Французскіе Офицеры, проживавшіе въ Королевствѣ Неаполитанскомъ безъ должности, спѣшили туда же, для предложенія Ипсилантию своихъ воинскихъ услугъ. Время покажетъ, удастся ли сему отважному предводителю возвратить свободу націи, томящейся подъ тяжестью жесточайшаго деспотизма.

Въ самомъ Константинополѣ, какъ сказывали, происходили между тамошними Греками безпокойныя движенія, при чемъ Князь Каллимахи, поелику онъ не увѣдомилъ Порту о мятежъ заблаговременно, со многими другими, немедленно учинился жертвою неистовства Турковъ. Въ преемники ему избранъ былъ Князь Мурузи. Дома Посланниковъ наполнены были Греками, укрывавшимися отъ ярости народной. На Турецкіе корабли по Черному морю наложено было амбарго, и даже вельно было приходящіе и отходящіе корабли осматривать, противъ чего однакожъ было протестовано, и отъ того на нихъ спасались многія семейства Грековъ. — Въ Морѣе также всѣ вооружались поголовно, дабы общими силами свергнуть Турецкое иго. Повелѣніе Порты вооружить флотъ оставалось безъ исполненія; ибо не доставало матросовъ. Австрійскій Императоръ велѣлъ выставить на границахъ Валлахіи обсерваціонный корпусъ изъ 40,000 человекъ.

Разныя известія

Изъ Буковины отъ 25го Мая писали такъ: „Угрожающая опустошеніемъ Луна уже распространяетъ на лугахъ Молдавскихъ свой кровавый свѣтъ. Турецкій авангардъ былъ уже 19го числа Мая въ 6 ти миляхъ отъ Яссы. По всему видно, что главный корпусъ Турецкихъ войскъ уже вступилъ въ упомянутый городъ. Предъ серпообразнымъ мечемъ Азіатскихъ ордъ ничто не находитъ себя пощады”.

По единогласнымъ извѣстіямъ изъ Валлахіи, корпусъ Гетеристовъ Членовъ и сообщниковъ тайнаго общества, нмяющаго дѣлю освобоженіе и возстановленіе Греціи), состоявшій изъ 2,000 человекъ и отправлен-

ный Княземъ Ипсиланти противъ Фокшанъ и Галаца, совершенно разбитъ и разсѣянъ войсками Юсуфъ-Паши Браиловскаго.

Изъ Бухареста пишутъ, что Греки очистили сей главный городъ Валлах и и что авангардъ Турецкой арміи вступилъ въ оный 28го Мая. — Паша Браиловскій, какъ сказываютъ, занялъ уже Яссы; равно и Краюваъ занята войсками Паши Виддинскаго; передовые посты его простирались до самого почти Рымника.

Между тѣмъ Ипсиланти занимается въ Терговиштѣ оборонительными приготовлениями. По увѣренію одного очевидца, Теодоръ Владимиреско, вскорѣ по прибытіи своемъ въ Петешть, схваченъ Капитаномъ Йордаки, законанъ въ цѣпи и подъ сильнымъ прикрытїемъ отправленъ въ Терговишту, къ Князю Ипсиланти.

1821. Мѣсяца Август. № 15. Разныя Известія

p. 98

Теодоръ Слудзіеръ, по Варшавскимъ вѣдомостямъ, подалъ первый знакъ къ инсurreкціи; онъ, 30го Января съ 40 человекъ оставя Бухарестъ-овладѣлъ монастыремъ Тисманскимъ, и оттуда издалъ первая свои прокламаціи. Вскорѣ сила его умножилась до 1,500 человекъ, съ коими онъ занялъ Черничъ и монастырь Стрегайскій, и тогда уже послѣдовало объявленіе со стороны Ипсилантиа и возмущеніе въ Яссахъ. Какимъ образомъ планъ былъ приготовленъ, явствовало изъ множества адресовъ, кои получали всѣ Греки, находившїеся внѣ своей родины или для обученія при Университетахъ, или для производства торговли. Они, подъ опасеніемъ лишиться отечественныхъ правъ, привываемы были явиться подъ знамена свободы древнихъ Эллинговъ, и многіе безпрекословно повиновались приглашенію сему. Обширную цѣлю инсurreгентовъ есть восстанвленіе Греческаго Государства.

Ипсиланти, на печати кося изображенъ фениксъ въ огнѣ, съ словами: Александръ Ипсиланти, полномочный освободитель Греціи, и Теодоръ Слудзіеръ не преставали издавать прокламаціи. Первый все твердилъ жителямъ Бухареста о помощи со стороны Россіи, ложноутверждая, что Генералъ, Графъ Витгенштейнъ уже приближается будто бы со вспомогательнымъ войскомъ. Изъ Ипсилантиева корпуса въ первый день Пасхи еще вступилъ одинъ отрядъ въ Бухарестъ, гдѣ Ипсиланти и Теодоръ Слудзіеръ имѣли свое пребываніе. Роль главнокомандующаго взялъ на себя Александръ Ипсиланти, выстуdivшей изъ Бухареста въ Терговишту, и извѣстнаго Али-Пашу Янивскаго наивмевалъ, какъ сказывали, вторымъ по себѣ предводителемъ. Али, принявшій, по нѣкоторымъ, хотя еще недостовернымъ известіямъ, крещеніе и газываемый то Александромъ, то Константиномъ, увеличивалъ военныя силы Ипсилантиа, въ изчисленіи коихъ было врезвычайное разногласіе. По нѣкоторымъ известіямъ онъ простирался будто бы до 80,000 человекъ, съ паркомъ артиллеріи изъ 52 хъ орудій, наковое показаніе однакожъ слишкомъ увеличено. Бухарестъ и страна около сего города должнствовали учиниться первымъ театромъ кровопролитнаго бою. Однакожъ Турки не хотѣли еще начинать онаго, окапывались въ своихъ крѣпостяхъ на Дунаѣ и ожидали прибытія войскъ въ большемъ числѣ.

В Бухарестъ все было готово къ тому: меньше довѣрія къ дѣлу Грековъ усматривалось въ Яссахъ, главномъ городѣ Молдавіи. Паша Янинскій, какъ слышно, имѣетъ у себя подъ командою уже 25,000 человекъ. Порты, для усмиренія инсurreгентовъ навначила 40,000 человекъ, и Брашовскаго Пашу наименовала Сераскиромъ и ихъ предводителемъ.

По письмамъ изъ Австріи отъ 25 го Іюня, прежде, нежели Турки овладѣли Галацомъ, между Греческими и Турецкими форпостами произошла жестокая битва. Греки сражались подобно древнимъ героямъ при Термопилахъ; каждый изъ убитыхъ не прежде палъ на мѣстъ сраженія, какъ принесъ въ жертву мнѣнію своему нѣсколькихъ неприятлей. Наконецъ, когда число Турковъ увеличилось, а число Грековъ уменьшилось: то сія отважная дружина принуждена была отступить, стѣнивъ ряды свои. На полъ сей жестокой битвы пало около 300 Греческихъ ратниковъ. — Турки, завладѣвъ Галацомъ, разсыпались по Молавіи между рѣками Прутомъ и Сиретомъ, и производили ужасное кровопролитіе. — Утверждаютъ, что Галацъ опять занятъ Греками. Турецкій корпусъ,

изъ 10,000 человекъ, состоявшій, при самомъ приближеніи своемъ къ Галацу обойденъ былъ Греками, которые напали на него съ тылу и разлиби, при чемъ легко 3,000 Турковъ, одинъ Паша попался въ плѣнь, и 16 пушекъ достались въ добычу победителямъ.

Изъ Вьны пишутъ, что 12,000 Турковъ, подъ начальствомъ Паши Ибраильскаго, 26 го Юня вступили въ Яссы. Въ то же время 1,200 человекъ посланы въ Ботошанъ, а другіе отряды въ иные пункты на границѣ. — Въ тѣхъ же известіяхъ подтверждается что нещастіе Испилантія при Драгошанъ произошло отъ измѣны Арнаутовъ и Пандуровъ.

Извѣстный Теодоръ Владимиреско, схваченный по приказанію Испилантія въ Питешть, и присланный потомъ въ Терговишту, 7го числа Юня приговоренъ былъ судомъ къ смерти и казнень за то, что безъ бою удалился изъ Валахій и не противился Туркамъ, съ коими онъ былъ въ тайныхъ сношеніяхъ.

САНКТЛЕТЕРБУРГСКІЯ ВЕДОМОСТИ НА 1821Ѣ ГОДУ ИЭДАВАЕМЫЯ ИМПЕРАТОРСКОЮ АКАДЕМИЕЮ НАУКЪ

18. Пятница — Марта — 4-го дня, 1821

„На место умершаго въ Валахій *Алеко Суцо* назначень туда Господаремъ бывший предъ симъ здесь Князь *Коллимаки*“.

31, Вторник, Апрель, 19 днй 1821

Венгрия, отъ 26-го Марта II. Ст.

Въ одномъ часномъ письмѣ изъ Яссы, въ Молдавіи, от 12-го марта содержатся следующие частію странныя известія: „Греки, подвластные Турціи, репились произвести въ действо всеобщій планъ свергнуть съ себя Турецкаго ига. Сей планъ, какъ сказываютъ, начертанъ былъ въ тайныхъ братствахъ, и въ Тесалии, Македонии, Сербіи, Албаніи, Морее, Булгаріи, Румелии и на островахъ Архипелага все было предуготовлено къ исполненію оного. Каждый, могущій посити оружіе, призывается къ оному, и уже собраны великія сумы денегъ. Въ Яссахъ, 11го Марта, по совершеніи божественной службы, освящены три знамя. Одно изъ сихъ знаменъ, кой все трѣхцветныя, имѣетъ на одной сторонѣ крестъ съ надписью: *симъ да побѣдимъ! да здравствуетъ свобода!* На другой виденъ вылетающій изъ своего пелла фениксъ. Конарда также трѣхцветная: чѣрная, белая и красная, и начальники носятъ шапки съ изображеніемъ мѣртвой головы. Чиновники, начальствующие въ Валахіи, имютъ также участіе въ семъ предпріятіи.

Собираются съ многихъ стороны итти прямо и поспѣшно къ Константинополи! *Али*, Паша Япшеску, какъ сказываютъ, принялъ христіанскую веру и названъ *Александромъ* (по другимъ же известіями *Константиномъ*) и приступилъ къ сему союзу...“

Яссы, от 19-го Марта (II. Ст.)

Князь *Испиланти* съ корпусомъ войскъ, состоящимъ, какъ сказываютъ изъ 20 000 Арнаутовъ, Молдавановъ и съ 5 пушками выступилъ въ походъ. Спокойствіе в Яссахъ совершенно возстановлено, и число Турокъ погибшихъ отъ ярости народной при самомъ началѣ возмущенья, полагаютъ до 40 человекъ, наибольшую частію принадлежавшихъ къ самому бедному классу. Турки, находившіеся въ *Бодушани* спаслись бѣгствомъ в Россію...

35, Вторник, Мая 3-го дня.

Извѣстія

1821

Бухарестъ, от 13-го Марта, II. Ст.

Тудоръ (Феодоръ Слудзьерь) обошедши Крайону пошелъ в горы. За два дни предъ симъ приехали сюда три Каймакана отъ новаго Князя Валахій изъ Константинополя, привезли съ собою уверение, что большой Турецкій корпусъ идетъ для укрощенія мятежниковъ. Объ ужасномъ крово-

прошли бывшем в Галаци, мы можем теперь сообщить следующее обстоятельное известие: „Некто Арнаутский Капитанъ поспорился съ однимъ Туркою; сей ударилъ Капитана по щекъ, который схватить пистолетъ и въ ту ж минуту убилъ Турка. Страшась мщениа собралъ онъ всея Арнаутовъ, Грековъ и Альбанцевъ, и ночью напалъ на живущихъ въ городе Турокъ, которые, числомъ до 200, все были изрублены. Во время сего ужасного происшествия сделался въ городе более нежели въ десяти мѣстахъ пожаръ, который поелику при такихъ обстоятельствахъ никто не думалъ о тушении онаго, превратилъ весь городъ въ пепель. Капитаны завладели не только оружіемъ убитыхъ Турокъ, но и находившимися на корабляхъ пушками и прочими военными запасами и пошелъ къ Молдавии по Ясской дорогѣ. На путь семь присоединились къ нему сельские жители, и такимъ образомъ увеличились число его приверженцевъ. Прочие жители Валахии объята ужасомъ. Все приготовляются къ бегству, поелику опасаются вторженія въ Княжество сие Турокъ”.

Кажется, что Тудоръ действуетъ безъ всякаго вернаго плана. Сперва пошелъ онъ къ Краиовы, на границу Булгарии, а теперь идетъ опять въ горы Родниковския. Толпу его приверженцевъ, какъ говоритъ составляютъ от 8 до 10.000 челоука (число сие слишкомъ увеличено). Бояря со всея сихъ происшествияхъ не принимаютъ не только никакого участія, но и многие изъ нихъ готовы выехать изъ своего отечества. Сынъ славнаго Георга Чернаго находится при войскѣ Ипсилантъ, войско сие беретъ силою большія контрибуціи и поставки, особенно отнимаетъ у бояръ лошадей. Здѣсь пронесся слухъ, будто бы изъ Сербы возащтились, и что находившіеся въ Сербии Турки принуждены были удалиться въ свои укрепленныя места.

№ 39, Вторник, 17-го Мая, 1821

Изъ Бухареста намъ сообщаютъ, что силы грековъ соединились с войсками Тудоръ Слудзеромъ).

№ 53, Вторник, Юлѣ 5, 1821

Вьена — от 23-го Юня. С. Нв.

По единогласными известиями изъ Валахии корпусъ Гетеристовъ, состоявший изъ 2000 человекъ, и отправленный княземъ *Ипсиланти* противъ Фокшани и Галаци, совершенно разбит и разсыянъ близъ Буфео войсками Юсуф-Паши Браиловскаго. Князь Кантакузинъ, бывший предводитель онаго, спасся бегствомъ въ Молдавию. Остатки сего корпуса съ 200-ми челоукъ раненыхъ возвратились въ окрестки Терговицы, где по словамъ прибывшихся оттуда достоверныхъ людей царствуютъ всеобщіе ужасъ и отчаяніе. Между темъ другой изъ приверженцевъ *Ипсилантия*, кап. Иордаки, вышли изъ Питешти съ 590 Арнаутомъ, напалъ къ Слатину на 70 человекъ Турокъ, часть изрубилъ ихъ, частью изъ же рассеялись, и превративъ въ пепель сей довольно значительный городъ, возвратился въ Питешти на прежнюю свою позицію. Сей послѣдній городъ, равно какъ и многие другіе на примеръ Яргіосъ. Рымника, Тарговице и прочіе, совершенно оставы безъ жителей...

<TRADUCERE :>

MESAGERUL EUROPEI". Alcătuit de Mihail Kacenovski Moscova. Tipografia Universităţii

t. CXVII, nr. 6, martie 1821

„Cele mai recente ştiri”

p. 146

„În locul decedatului domn al Țării Românești Alexandru Suțu, a fost numit prințul Scarlat Callimachi, pină la sosirea căruia țara va avea o conducere previzorie compusă din doi greci, așteptați să sosească cu împuterniciri de la prințul Callimachi. Acestei cîrmuirii temporare, i s-a dat însărcinarea din partea Porții ca să potolească nelîntriat răscoalele izbucnite în Țara Românească, unde răsculații din zi în zi se întăresc, așa încît în luna Martie numărul lor a crescut deja la 5000 de oameni, care sub conducerea unui oarecare Teodor Slugerul amenință chiar Bucureștii.

p. 147

În Moldova, un corp de arnăuți, avind în frunte pe un prinț grec, a nimicit o mulțime de turci. În ambele Principate sînt răsbindite proclamații cu conținut defavorabil Porții.

Nr. 7 și 8, aprilie 1821

p. 299 „Evenimente politice și alte întimplări petrecute”
„MOLDOVA ȘI ȚARA ROMÂNEASCĂ”

Conducătorul insurgenților în Moldova este prințul Ipsilanti, fiul fostului domn al Moldovei. El a sosit, la 6 martie din Basarabia la Iași, însoțit de o mulțime de Arnăuți și a declarat că se consideră ales pentru eliberarea grecilor de sub jugul turcesc. În aceeași seară a sosirii sale, toți turcii, care se găseau în Iași, au fost dezarmați și li s-au luat viețile. La două zile după sosirea prințului Ipsilanti, s-a petrecut o singeroasă rebeliune la Galați, în urma căreia toți turcii, care nu reușiseră să scape cu fuga, au fost uciși și aproape tot orașul transformat în cenușă.

A doua zi, prințul Ipsilanti a emis cîteva proclamații, nu numai către locuitorii ambelor principate, dar și către întreaga națiune grecească, trăind în diferite provincii ale Imperiului otoman. În aceste proclamații, elaborate cu real entuziasm, el susține că a chemat pe mii dintre compatrioții săi să lupte pentru eliberarea lor; de asemenea această ridicare a semînției grecești a fost pregătită în urmă cu cîteva ani de societăți patriotice secrete și a ajuns acum la maturitatea ei.

p. 300 Într-o scrisoare particulară din Iași, din 12 martie, sînt cuprinse următoarele: „Grecii s-au hotărît să transpună în faptă planul general de a se smulge de sub jugul turcesc. Acest plan, după cum se spune, a fost conceput în frății secrete, în Tessalia, Macedonia, Serbia, Albania, Moreea, Bulgaria, Rumelia și pe insulele Arhipelagului; totul era pregătit pentru îndeplinire. Era chemată orice persoană capabilă să poarte o armă și s-au strîns de asemenea mari sume de bani. În Iași, la 11 martie, după săvîrșirea slujbei religioase, au fost sfințite trei steaguri. Unul din aceste steaguri, care este tricolor, are pe o parte o cruce cu inscripția: *Vom învinge! Trătească libertatea!*, iar pe cealaltă se vedea un fenix care zboară din peplum-ul său. Cocarda era de asemenea tricoloră: neagră, albă și roșie, iar șefii purtau șepci cu un cap de mort reprezentat pe ele. Funcționarii care conduc în Țara Românească, iau de asemenea parte la această întreprindere.

Ei s-au adunat din multe părți ca să meargă direct și fără întirziere asupra Constantinopolului. Ali, pașa de Ianina, după cum se spune, a adoptat credința creștină și se numește Alexandru (după alte știri Constantin) și li s-a declarat aliat”.

t. CXVIII, nr. 9, mai 1821.

„Evenimente politice și alte întimplări petrecute”

„TURCIA”

p. 78 „Din toate se vede că *Slugerul* acționează fără nici un plan adevărat. Mai înțel el a plecat către Craiova spre granița cu Bulgaria, iar apoi s-a întors din nou

p. 79 în munții Roșnicovski. Mulțimea aderenților săi se ridică, după cum se spune între 8 și 10.000 de oameni. La toate aceste evenimente boierii nu numai că nu iau parte în nici un fel, dar mulți dintre ei pleacă din Valahia. Se spune chiar că fiul gloriosului Caragheorghe se găsește în oștile lui Ipsilanti; armata acestuia s-a mărit deja pînă la 30 000 de oameni, ia cu sila mari contribuții, furnituri și ridică de la boieri și caii. Ipsilanti intenționează să treacă Dunărea și să se apropie de Serbia, unde speră să găsească un puternic sprijin; însă cu Teodor Slugerul el nu se înțelege.

Prințul Mihail Suțu a plecat grăbit din Iași și este hotărît să fugă în Elveția. El și cneazul Ipsilanti au fost blestemați de Patriarhul din Constantinopol t. CXVIII, nr. 10, mai 1821

„TURCIA”

p. 151 „Avangarda armatei lui Ipsilanti sub conducerea lui Duca a intrat în principalul oraș al Valahiei * la 10 aprilie ** de dimineață, și se spune că inuși Ipsilanti a

* București

** 23 martie după stil vechi, dar informația e greșită cu patru zile; e vorba în fapt de 25 martie.

intrat și el, cu 25 000 de oameni, în aceeași zi, pe la prinz și grecii rezidenți de acolo l-au primit exprimând cea mai mare bucurie.

- p. 152 După cele mai recente știri se pare că 10 000 de bulgari și sîrbi l-au ajutat pe conducătorul răsculaților să treacă peste Dunăre la Șiștov și s-au unit cu ei; că întreaga Bulgaria s-a răscolat, că armata din Epir a pătruns în Tessalia; că acel corp de 30 000 de oameni trimis de sultan a fost zdrobit și nimicuit de greci, că Epirul se găsește în mâinile insurgenților, și în fine, că Moreea s-a declarat independentă față de Poartă. La Smirna și pe întreg litoralul Asiei Mici sînt vizibile semne ale unor tulburări apropiate.

Nr. 11, iunie 1821

„TURCIA”

- p. 239 „...Armata grecească aflată în Moldova s-a împărțit în trei corpuri, cu care Ipsilanti (el încă nu a trecut Dunărea) intenționează să meargă spre Silistra, pentru a stăpîni malul Mării Negre. Teodor Slugerul (sau Vladimirescu care se pare că a avut o legătură secretă cu Ipsilanti) se pregătește să treacă peste Dunăre să asedieze Nicopolul și apoi să înainteze mai departe spre Sofia.

La Smirna domnește groaza. Întreg orașul este în flăcări.

1821 nr. 12, iunie 1821

„TURCIA”

- p. 330 „Galații, care a fost în mâinile grecilor, acum este numai ruine și cenușe. Seraschierul Iusuf, pașa de Brăila, a cucerit acest oraș. S-au luptat 600 de greci împotriva a 9000 de turci. Lupta s-a prelungit aproape toată ziua. Numărul luptătorilor din ambele părți s-a redus la jumătate; însă marea superioritate de forțe a turcilor le-a adus acestora victoria. Grupul de greci rămas a fost nevoit să se retragă. Toți aceștia erau acoperiți de rani. Turcii nemiitându-se de nimic, au tăiat fără cruțare pe toate femeile creștine și copiii găsiți de ei în oraș. După care seraschierul și-a îndreptat detașamentele sale spre interiorul Moldovei. În aceste împrejurări se poate presupune că lașii au fost ocupați acum de trupele turcești. În Valahia, la fel a intrat un corp otoman sub conducerea lui Hadji-Ahmet Pașa, care, probabil e hotărît mai întîi să se unescă cu Iusuf, iar apoi să pornească împotriva răsculaților.

- p. 331 Seraschierul poate aștepta ajutor din Vidin și Silistra. Între acestea Ipsilanti se ocupă la Tirgoviște cu pregătiri de apărare. Neînțelegerea dintre el și Vladimirescu a ajuns într-un asemenea stadiu încît numai teama generală de apropierea trupelor turcești i-a oprit de la acțiuni dușmănoase între ei. Se scrie chiar, că probabil ultimul ar fi fost ridicat, ferecat în lanțuri și sub o pază puternică trimis lui Ipsilanti la Tirgoviște.

t. XXIX, nr. 13. Iulie 1821

„Evenimente politice și alte întîmplări petrecute”

„TURCIA”

- p. 76 „Cunoscutul Tudor Vladimirescu, a fost capturat la Pitești, după cum se știe, din ordinul lui Ipsilanti și apoi trimis la Tirgoviște unde la 7 ale lunii iunie a fost condamnat, prin judecată, la moarte, și executat.

Armata lui Ipsilanti, care ocupa o poziție foarte puternică, a crescut pînă la 25.000 oameni înarmați, echipați și instruiți după model european. Pe lângă ei se găsește și o artilerie suficientă. Se susține că unitățile de avangardă ale lui Ipsilanti, sub conducerea lui Iordache și Farmake, au trecut Dunărea pe la Șiștov și au pătruns în Bulgaria.

- p. 77 Un corp turc compus din 10 000 oameni, la apropierea lor de Galați a fost ocolit de greci, care l-au atacat din spate și i-au înfrînt; în urma căruia 3 000 turci au fost uciși, un Pașă a căzut prizonier și 16 tunuri au revenit. captură învingătorilor. Se afirmă că Galațiul a fost ocupat din nou de greci și acum se vede ca loc de depozitare a armelor: că turcii au încercat, din Brăila să efectueze un nou atac asupra Galațiului, dar au fost respinși.

t. CXIX. nr. 14, iulie 1821

„TURCIA”

p. 156

„Despre acțiunile, victorioase sau neizbutite ale prințului Ipsilanti, zvonurile se contrazic pe de-a-neregul unul pe altul. După „Observatorul austriac” armata sa a fost zdrobită, corpul său armat în întregime nimicit sau destrămat; după „Observatorul din Riga” el și unitățile aliate cu el fie că au obținut victorii fie că dețin poziții avantajoase. Se pare că acțiunile militare continuă în diferite puncte și pe diferite direcții, poate fără nici un plan din partea altă a grecilor cît și a turcilor și că înverșunarea crește de ambele părți. Primii au arătat deja răzbușnarea cea mai feroce și mai teribilă.

An. 1821 nr. 15, august

„Evenimente politice și alte întâmplări petrecute”

„TURCIA”

p. 243

„Turcii au trecut toată Muntenia prin foc și sabie; au omorât mii de locuitori sau i-au luat robi.

Așa numitul *Corp sacru*, compus cam din o mie de oameni, a fost nimicit aproape cu totul. El se compunea din tinerimea greacă cea mai aleasă, care studiasse în universitățile străine. Acești oameni tineri au pierit de o moarte dulce pentru patrie pe însuși malul Prutului, la Sculeni.

p. 244

Prințul Alexandru Ipsilanti, cu armata ce i-a rămas, dezarmată, a trecut în Transilvania, și acolo se află în carantină. Fratele său mai tânăr a ajuns la Triest, iar de acolo a plecat cu o corabie grecească în Moreea.

„JURNALUL ISTORIC, STATISTIC ȘI GEOGRAFIC”

Tipografia Universității din Moscova

t. II, p. a II-a, mai 1821

Cap. X

„MOLDOVA”

p. 147

Curînd după moartea domnului Alexandru Suțu a izbucnit o răscoală în Valahia. Principala căpetenie a fost unul din locuitorii de baștină de acolo, pe nume Teodor care s-a aflat cîndva voluntar, în serviciul Rusiei, unde l-au și făcut ofițer și apoi i-au dat numele de Vladimirescu. Această răscoală la care au participat numai pandurii și arnăuții, era îndreptată, după propria lămurire a conducătorului nu împotriva Porții, ci împotriva boierilor și funcționarilor publici din Țara Românească. Din toate se vede că ea a avut succese atît de rapide în perioada interregnelui (Căimăcămici), cît pomenitul Teodor a trecut fără nicio împotrivire deosebită peste o parte a Micii Valahii * (și anume regiunea Craiovei) și că acțiunile sale următoare au stîrnit o teamă generală.

Așteptata sosire a prințului Callimachi, noul domn al Valahiei îi determina pe toți să speră că toate aceste tulburări vor fi curînd potolite cînd deodată în Moldova s-au petrecut evenimente cu mult mai însemnate.

Generalul-maior prințul Ipsilanti, aflat în serviciul Rusiei, fiul fostului domn al Moldovei și de aproape un an aflîndu-se în concediu, a sosit la 6 martie în Iași, venind din Basarabia, însoțit de o mulțime de arnăuți. El a declarat că se consideră ales pentru eliberarea grecilor de sub jugul turcesc. Chiar în seara venirii sale, toți turcii care se găseau în Iași au fost dezarmați și probabil li s-au luat viețile. Este cunoscut că, cu două zile înainte de sosirea cnezului Ipsilanti s-a petrecut o singeroasă tulburare la Galați în urma căreia toți turcii, care n-au reușit să se salveze prin fugă au fost uciși și aproape tot orașul transformat în cenușă.

A doua zi, prințul Ipsilanti a emis cîteva proclamații nu numai către locuitorii ambelor principate dar și către întreaga națiune grecească, trăitoare în diferite regiuni ale Imperiului otoman. În aceste proclamații compuse cu mare entuziasm, el susținea că este chemat de mii de compatrioți pentru a-i elibera; de asemenea că această ridicare a semînției grecești a fost pregătită de cîtiva ani de societăți patriotice secrete și că și acum a atins maturitatea. În exprimări

p. 149

* Oltenia (n.n.).

suficient de convingătoare el mai susținea că în acțiunile sale se bazează pe concursul unei mari puteri vecine...

- p. 160 „Într-o scrisoare particulară din Iași în Moldova, din 12 martie, se menționează printre altele următoarele: „Grecii, supuși ai Turciei, s-au hotărât să transpună în fapt planul general de a răsturna jugul turcesc. Acest plan după cum se spune, a fost elaborat în societăți secrete și în *Tessa ia, Macedonia, Serbia, Albania, Moreca, Bulgaria, Rumelia* și pe insulele Arhipelagului totul a fost pregătit pentru îndeplinirea acestuia. În Iași la 11 martie au fost sfințite trei steaguri. Unul din aceste steaguri, toate fiind tricolore (culorile negru, alb și roșu), are pe o parte crucea cu inscripția: *Vom învinge! Trăiască libertatea!*, iar pe cealaltă se vede un fenix care zboară din peplum-ul său. Funcționarii, care conduc în Valahia iau de asemenea parte la această întreprindere. Ei (grecii -n.n.) se adună din mai multe părți ca să meargă direct și fără întârziere către Constantinopol. După știri din Iași, la 19 martie prințul Ipsilanti cu un corp de oaste compus cum se spune din 20 000 arnăuți, moldoveni și greci a plecat în ofensivă. Liniștea în Iași s-a instaurat pe deplin și numărul turcilor care au murit de pe urma furei populare de la începutul răscoalei se presupune a fi de 40 de oameni. Turcii, care se găseau în Botoșani s-au salvat fugind în Rusia.

De la granița cu Moldova, la 17 martie ni se scriu următoarele: „Apelul prințului Ipsilanti în Moldova a avut, se pare, un puternic ecou; pentru că din toate părțile vin de bună voie luptători chiar și de la evrei, se trimit foarte bogate contribuții. Prințul Ipsilanti după cum se spune, a intrat deja în Valahia cu 4 000 de oameni în speranța să se poată uni cu Slugerul*. Dintre turcii care se găseau în Moldova mulți s-au salvat de moldovenii infuriți prin fugă în stăpînirile rusești sau austriece. Turcii, după cum se spune, drept răzbunare pentru aceste ucideri, au omorât pe toți creștinii care se găseau în Brăila”.

1821 Luna Iunie

IX. „DIVERSE ȘTIRI”

- p. 232 Între acestea, după o veste din *București* din 11 aprilie se vede că în ziua de 10 avangarda trupelor eneazului *Ipsilanti*, sub comanda lui Duca, șef al insurgenților, a intrat în acel oraș; prințul Ipsilanti însuși a intrat în el cu 25 000 de oameni în aceeași zi, și locuitorii greci l-au primit cu manifestări de cea mai mare bucurie. Se spune că el este hotărât să treacă peste Dunăre și să intre în Bulgaria și că sîrbii sînt gata să-l ajute. După diverse zvonuri corpul de armată al lui Ipsilanti în unire cu corpul lui Tudor Slugerul se cifrează la 30 000 de oameni, ei vor să meargă în Serbia și să acționeze împotriva turcilor împreună cu sîrbii.

Actualul guvern în Moldova se compune din 12 boieri și Mitropolitul, care este șeful acestora. Aceștia, la instalarea lor în funcție au trimis la sultan o jalbă, în care îl roagă să uite tot ceea ce s-a întimplat împotriva voinței poporului în Moldova, și-i solicită să trimită pe noul domn în locul lui Suțu, care a fugit. Curînd în Moldova s-a instaurat din nou cea mai desăvîrșită liniște.

- p. 234 Insurgenții români, sub conducerea lui *Teodor Slugeru* sînt cu mult mai numeroși decît cei ai lui Ipsilanti. Se consideră că sînt pînă la vreo 20 000 de oameni. Între ei se află români, albanezi, bulgari și sîrbi, toți poartă costumul național. Răsculații poate ar fi reușit în acțiunea lor dacă între șefii acestora ar exista o bună înțelegere. Ipsilanti vrea să făurească statul grecesc și să alunge pe turci din Europa; dimpotrivă Tudor dorește doar să stîrpească nedreptățile din conducere și să aducă Valahia la vechea sa constituție**, rămîind totuși sub stăpînirea Porții. Ambii conducători se urăsc unul pe altul.

1821. nr. 13, iulie 1821

XI

Insurecția izbucnită în Moldova, Valahia și Bulgaria

- p. 65 Pînă la ce nivel au ajuns tulburările, izbucnite în Moldova și Țara Românească, aflate în legătură cu alte planuri ale partidului secret aom încă nu se poate

* Tudor Vladimirescu.

** Aici în sensul de statut politic (M.S.).

ști cu precizie. Este însă o îngrozitoare furtună care amenință din locuri diferite stăpînirea turcilor în Europa; căci tulburările izbucnite în Țara Românească conțineau un larg plan de a izbăvi pe toți grecii de greu jug al turcilor.

- p. 66 Principala șef în această acțiune, prințul Alexandru Ipsilanti, fiul fostului domn al Moldovei, care a fost cîndva general maior al împăratului rus, acum în afara serviciului activ, și-a pierdut mina în 1812 în lupta de la Kulum (?). Totul era pregătit și socotit în așa fel, încît insurecția trebuia să izbucnească în același timp (și anume în prima zi a postului mare), atît în Turcia europeană, cît și în

Arhipelag, în Asia Mică și odată cu acestea și în Constantinopole. Oricît de mult doreau grecii ca această acțiune să se înfăptuiască cu succes, cu toate acestea realizarea ei este foarte dificilă mai ales că puterile vecine Porții, Rusia și Austria, au declarat hotărît Porții că ele nu intenționează să se amestece cu nimic în aceste neînțelegeri.

Totodată, împăratul Alexandru, la cea dintîi veste a acestor tulburări l-a declarat pe cneazul Ipsilanti scos din toate funcțiile și titlurile sale în serviciul rusesc.

- p. 67 La 30 ianuarie, cînd vestea despre moartea prințului Suțu domnul Țării Românești, în locul căruia Poarta a numit ulterior pe Scarlat Callimachi, încă nu se răspîndise pretutindeni, un oarecare Tudor Slugerul, de neam sîrb, și tovarășul său Dimitrie Macedonski, cu un detașament de 40 de oameni, au cucerit mănăstirea Tismana și au dat acolo o proclamație către popor, în care îi promiteau acestuia deplină libertate. Guvernul a întrebuițat toate mijloacele, pentru a împiedica orice comunicare cu acești răzvrățiți; însă neținînd seama de toate acestea, Slugerul, în scurtă vreme, a adunat o mulțime de vreo 1 500 de oameni, cu ajutorul cărora a cucerit Cerneți și mănăstirea Strehaia. Această insurecție la început a cuprins numai panduri și arnăuți, și după declarațiile însuși ale conducătorului său, era îndreptată nu împotriva Porții ci numai împotriva boierilor și funcționarilor publici ai principatului. Însă curînd, numărul insurgenților a crescut într-atît încît Tudor, supranumit *Vladimirescu* a ocupat cu parli-zanii săi o însemnată parte a așa numitei Micii Valabii * (ținutul din jurul Craiovei).

Guvernul se consideră suficient de puternic pentru a pune capăt acestor tulburări cînd deodată a izbucnit insurecția în Moldova care s-a răspîndit mult mai departe.

- p. 68 La 6 martie, prințul Ipsilanti, însoțit de o mulțime de arnăuți (...) a sosit din Basarabia la Iași și s-a proclamat eliberatorul grecilor de sub dominația turcească. Turcii care se găseau acolo, în număr de vreo treizeci de persoane, în aceeași zi au fost măcelăriți. Cu trei zile înainte, la Galați a izbucnit într-un chip asemănător, o răscoală singeroasă în cursul căreia toți turcii, care n-au izbutit să se salveze cu fuga, au fost omorîți, după care aproape întreg orașul transformat în cenușă. În ziua de 7** Prințul Ipsilanti a adresat locuitorilor Moldovei și Țării Românești, ca și grecilor, aflători în provinciile Imperiului turcesc, câteva proclamații, în care îi incunoștiința de misiunea sa eliberatoare, iar ridicarea întregii națiuni grecești o descrie drept o revoluție de mult hotărîtă, pregătită de cîteva ani de societăți patriotice secrete și care acum a ajuns la maturitate, și în care acțiune ei se sprijină pe protecția unei puternice țări vecine. Totodată ei s-a adresat împăratului Alexandru cu rugămîntea și l-a implorat pe monarh să nu-l lase fără ajutorul său. Însă înălțimea Sa a declarat că o asemenea acțiune este rezultatul spiritului neliniștit al epocii noastre, ca și al lipsei de experiență și a nechibzuinței în gîndirea acestui om tînăr.

- p. 69 Cu toate acestea, însă, tulburările se răspîndesc de la o oră la alta mai departe; chiar și în Bulgaria ar fi izbucnit o răscoală. Turcii și-au căutat refugiu în munți, de-a lungul graniței; mulți dintre ei au fost ajunși din urmă și uciși de arnăuți. Șefii insurecției caută să-și mărească forțele și au dat celor înrolați între care, așa cum se aude, se află și străini, mari recompense. Toți care sînt în stare să poarte o armă, au fost chemați să intre în serviciul lor, în care scop au fost strinse mari sume.

- p. 70 Într-o asemenea stare de lucruri, desigur că porun a Sultanului dată Guvernului provizoriu de a trimite împotriva răsculaților 1 000 de oameni nu a în-

* Oltenia.

** E vorba de 7 martie (se utilizează aici stilul nou).

semnal nimic, mai ales că o mare parte a acestora a trecut la insurgenți. Teodor Slugerul ocolind Craiova a plecat în munții Roșnicovski. La 11 martie au sosit din Constantinopol la București trei cămăcama ai noului domn al Valahiei cu știrea că, pentru înăbușirea insurgenților se apropie un însemnat corp turcesc; ei au luat pentru aceasta de la boieri 250 000 de plăștri și au strânit în locuitorii Valahiei o teamă groznică. Boierii nu au participat cîtuși de puțin la insurecție și au fost hotărîți, ca și prințul stăpînitor Suțu și Mitropolitul să plece din țară... Turcii, în număr de 14 000 de oameni, stau lângă Brăila. Fiul renumitului Caragheorghe se găsește pe lângă armata prințului Ipsilanti; cit este fea|de nume-roasă nu se poate stabili cu precizie. Planul prințului, după cum se vede, constă în aceea că să se unească cu Teodor Slugerul.

- p. 71 În corpul său de armată se află o mulțime de voluntari. Pe toți fiii lor, care nu se află în țară, grecii i-au chemat să se grăbească să se întoarcă în patrie și să se afile sub drapel, pentru eliberarea patriei de sub jugul turcesc. Cine nu era în stare să servească pe cîmp(ul de luptă), acela trebuia să contribuie cu bani. Așa a fost cazul unui grec bogat, care se ocupa cu comerțul la Odesa care a subscris un milion, altul 300 000 de ruble în asignate, și mulți alții greci s-au arătat gata să se îndrepte la Iași. Tineretul grec care studiaza la universitățile germane sau se ocupă cu treburi negustorești, s-a grăbit spre patria sa. În chip asemănător ofițeri francezi care trăiau fără vreo ocupație în Regatul Neapolului s-au grăbit de asemenea acolo propunîndu-i lui Ipsilanti serviciile lor militare. Timpul va arăta dacă acest curajos conducător va reuși să redea libertatea nației sale care se chinuia sub apăsarea celui mai crud despotism.

Chiar la Constantinopol după cum se spune, au avut loc între grecii care locuiesc acolo mișcări de tulburare pentru care prințul Callimachi, deoarece nu a informat Poarta din timp despre răscoală a căzut victimă împreună cu mulți alții furiei turcilor. Drept succesor al său a fost ales prințul Moruzi. Casele ambasadurilor sînt pline de greci, care se ascund de minia populară. Asupra corăbiilor turcești din Marea Neagră a fost instituit un embargo și chiar s-a dispus ca corăbiile care vin și pleacă să fie controlate, împotriva cărui fapt s-a exprimat protest și drept urmare multe familii de greci s-au salvat pe ele (corăbii). În Moreea, de asemenea, toți locuitorii s-au înarmat, pentru a răsturna, cu forțe unite jugul turcesc. Porunca Porții de a se înarma o flotă a rămas nelndeplinită deoarece era lipsă de marinari. Împăratul austriac a poruncit să se trimită la granițele Țării Românești un corp de observație compus din 40 000 oameni.

Diverse știri

...

- p. 74 Din Bucovina, la 25 mai se scrie astfel: „Luna * amenințătoare cu pustiirea deja răspîndește asupra luncilor Moldovei lumina sa singeroasă. La data de 19 mai avangărzile turcești erau deja la 6 mile de Iași. Din toate se pare că principalul corp al trupelor turcești deja a intrat în amintitul oraș. În fața săbiilor în formă de seceră ale hoardelor asiatice nimic nu va afla cruțare”.

...

- p. 75 După știri asemănătoare din Valahia corpul Eteriștilor (membrii și partizanii societății secrete care avea ca scop eliberarea și reconstituirea Greciei) alcătuit din 2 000 de oameni și trimis de prințul Ipsilanti împotriva orașelor Focșani și Galați, a fost pe de-a-ntregul nimicit și risipit de trupele lui Iusuf-pașa de Brăila.

...

- p. 76 Din București se scrie că grecii au părăsit acest principal oraș al Țării Românești și că avangarda armatei turcești a intrat în el la 28 mai. Pașa de Brăila, după cum se spune, a ocupat deja Iașul; la fel și Craiova a fost ocupată de trupele pașei de Vidin; posturile sale înaintate au ajuns pînă aproape de Rimnic.

Între acestea Ipsilanti se ocupă la Tîrgoviște cu pregătiri de apărare. După încredințarea unui martor ocular, Tudor Vladimirescu, curînd după sosir a sa la Pitești, a fost prins de căpitanul Iordache, pus în lanțuri și sub puternică pază trimis la Tîrgoviște la prințul Ipsilanti.

* În sens de turci.

1821, luna August, nr. 15

I. Diverse știri

- p. 98 *Teodor Slugerul*, conform Bulctinului de știri din Varșovia a dat primul semn al insurecției; el, la 30 ianuarie a părăsit Bucureștiul cu 40 de oameni, a ocupat mănăstirea Tismana și de acolo a emis primele sale proclamații. În curînd, forțele sale s-au mărit pînă la 1 500 de oameni, cu care a ocupat Cerneți * și mănăstirea Strehaia, și atunci deja a urmat declarația din partea lui Ipsilanti și tulburările de la Iași. În ce fel a fost pregătit planul de acțiune, rezultă din mulțimea chemărilor pe care le-au primit toți grecii care se găseau în afara patriei, // fie pentru studii la universități, fie pentru a se îndeletnici cu comerțul. În fața pericolului de a-și pierde drepturile cetățenești, ei au fost chemați să se înroleze sub steagurile libertății grecilor antici, și mulți s-au supus necondiționat acestei invitații. Scopul general al răsculaților lor este lăurirea statului grec.
- p. 141 Ipsilanti, pe stema căruia este înfățișată un fenix în flăcări, cu cuvintele *Alexandru Ipsilanti, eliberatorul atotputernic al Greciei* și Teodor Slugerul nu au conțenit să dea prolaamații. Primul tot încredințează pe locuitorii Bucureștiului de ajutorul din partea Rusiei, susținînd mincinos că generalul — conte *Willgenstein* deja se apropie chipurile // cu trupe ajutătoare. În prima zi de Paști, din corpul
- p. 142 lui Ipsilanti încă un detașament a intrat în București, unde Ipsilanti și Teodor Slugerul își au sediul. *Alexandru Ipsilanti* care a pornit din București la Tirgoviște și-a luat rolul de comandant suprem, iar pe cunoscutul Ali-pșa din Ianina l-a numit, după cum se spune *al doilea conducător*, după el. Ali, care a adoptat, după unele știri, încă neconfirmate, creștinarea, și se numește fie Alexandru, fie Constantin, a mărit forțele militare ale lui Ipsilanti, asupra numărului căroră există serioase divergențe de păreri. După unele știri ele se ridică pînă la 80.000 de oameni, cu un parc de artilerie de 52 de tunuri, ceea ce însă este prea exagerat. Bucureștiul și regiunea din jurul acestui oraș vor trebui să fie primul teatru de*desfășurare a unei sîngeroase lupte. Însă turcii nu au vrut încă să înceapă aceasta, fortificîndu-se în cetățile lor de la Dunăre și așteptînd sosirea unor trupe în număr mai mare.
- p. 143 În București totul este pregătit pentru aceasta (războiul pentru libertate și religie), mai puțină încredere în cauza grecilor se constată la Iași, principalul oraș al Moldovei. Pașa de *Ianina*, după cum se aude, are sub comanda sa deja vreo 25.000 de oameni. Poarta, pentru reprimarea răsculaților, a destinat 40.000 de oameni și pașa de Brăila a fost numit Seraskier și conducător al lor.
- p. 156 După scrisori din Austria datînd din 25 iunie, înainte de a fi pus turcii stăpînire pe Galați, între aviangărzile grecești și turcești a avut loc o luptă înverșunată. Grecii s-au luptat asemenea eroilor antici de la Termopile; fiecare din cei uciiși, înainte de a cădea pe cîmpul de luptă, a jertfit răzburării sale cîțiva dușmani.
- În cele din urmă, cînd numărul turcilor s-a mărit, iar numărul grecilor s-a micșorat; atunci acest curajos detașament a fost nevoit să se retragă, stringîndu-și rîndurile.
- Pe cîmpul acestei crude lupte au căzut aproape 300 de viteji greci. Turcii, stăpînind Galațiul, s-au risipit prin Moldova între rîurile Prut și Siret și au săvîrșit o groaznică vărsare de sînge. Se susține că Galațiul a fost din nou ocupat de greci. Corpul turec compus din 10 000 de oameni, la apropierea de Galați, a fost ocolit de greci, care i-au atacat din spate și i-au zdrobit, în urma căreia au căzut 3000 de turci, un pașă a căzut prizonier și 16 tunuri au fost capturate de învingători.
- Din Viena se scrie, că la 26 iunie 12 000 de turci sub conducerea Pașei de Brăila au intrat în Iași. În același timp 1 200 de oameni au fost trimiși la Bo-
- p. 157 toșani, iar alte detașamente în alte puncte pe graniță. În aceleași știri se susține că nenorocirea lui Ipsilanti la Drăgășani s-a datorat trădării arnăuților și pandurilor.
- Cunoscutul *Tudor Vladimirescu*, arestat din ordinul lui Ipsilanti la Pitești și trimis apoi la Tirgoviște, la 7 ale lunii iunie a fost condamnat prin judecată la moarte și executat pentru că s-a retras fără luptă din Muntenia și nu s-a împotrivit turcilor, cu care el a fost în relații tainice.

* În text Cernici.

BULETINUL DE ȘTIRI DIN PETERSBURG PE ANUL 1821

Se editează de Academia Imperială de Științe

No- 18 Vineri —, 4 martie 1821

- p. 1 „În locul decedatului domn din Țara Românească *Alecă Sufu* a fost numit domn fostul prinț de acolo *Callimachi*”.

„Știri din țările străine”

No. 31 Marți, 19 aprilie 1821

UNGARIA, din 26 martie (stilul nou)

- p. 373 Într-o scrisoare particulară din Iași, în Moldova, din 12 martie, se conțin următoarele știri cu totul neobișnuite: „Grecii, supuși Turciei s-au hotărât să treacă în fapt un plan general de a răsturna jugul turcesc. Acest plan, cum se spune, a fost elaborat în frății secrete, și în Tessalia, Macedonia, Serbia, Albania, Moreea, Bulgaria, Rumelia și pe insulele Arhpelagului; totul a fost pregătit pentru îndeplinirea acestuia (a planului — n.n.M.S.). Fiecare, capabil să poarte arme, a fost chemat pentru aceasta și s-au adunat deja mari sume de bani. În Iași, la 11 martie, după săvârșirea divinei slujbe, au fost sfințite trei steaguri. Unul din aceste steaguri, care este tricolor, are pe o parte o cruce cu inscripția: *Vom tnvinge ! Trăiască libertatea !*, iar pe cealaltă se vedea un fenix care zboară din peplum-ul său. Cocarda este de asemenea tricoloră: neagră, albă și roșie, iar șefii poartă șepci cu cap de mort. Dregătorii care conduc în Țara Românească sînt, de asemenea, părtași la această întreprindere.

Ei se adună din multe părți, ca să se îndrepte drept și neîntârziat către Constantinopol !

Ali, pașa din Ianina, după cum se spune a adoptat credința ceștină, și se cheamă *Alexandru* (după alte știri *Constantin*) și a făcut alianță cu aceștia . . .

IAȘI din 19 martie (N.S. stilul nou) 1821.

- p. 374 Prințul *Ipsilanti* cu corpul său de oaste compus după cum se spune din 20 000 arnăuți, moldoveni și cu 5 tunuri // a plecat în marș. Liniștea la Iași s-a instaurat pe deplin și numărul turcilor uciși de mînia norodului de la începutul răscoalei se presupune a fi de circa patruzeci de oameni, cea mai mare parte aparținînd păturii celei mai sărace. Turcii care se găseau în Botoșani s-au salvat cu fuga în Rusia . . .

Nr. 35, Marți, 3 mai 1821

ȘTIRI

- p. 422 BUCUREȘTI, din 13 martie (N.S. — stilul nou).

Tudor (Teodor Slugerul) ocolind Craiova s-a îndreptat în munți. Cu două zile înainte au sosit aici trei caimacami veniți din Constantinopole de la noul domn al Țării Românești care au adus cu ei încredințarea că un mare corp turcesc va sosi pentru reprimarea răscoalaților. Despre groaznica tulburare sîngeroasă petrecută la Galați, noi putem acum comunica următoarea explicație a împrejurărilor: „Un oarecare căpitan de arnăuți s-a certat cu un turc; acesta l-a lovit pe căpitan în obraz, la care acesta a scos pistolul și în același minut l-a omorît pe turc. Înfricoșat de răzbunarea acestora, el i-a adunat pe toți arănuții, grecii și albanezii și noaptea s-au năpustit asupra turcilor care locuiau în oraș și care, în număr de vreo 200 au fost cu toții măcelăriți. În timpul acestei groaznice înțimplări în oraș, în vreo zece locuri s-au produs incendii și care, întrucît în aceste împrejurări nimeni nu s-a gândit să le stingă, au transformat întreg orașul în cenușă.

Căpitanii au luat nu numai armele turcilor uciși, dar și tunurile și rezervele de praf de pușcă aflate pe corăbii și cu plecat spre Moldova pe drumul Iașului. Pe drum, acestora li s-au alăturat locuitorii de la sate și în acest fel s-a mărit numărul partizanilor lor. Locuitorii din zonele apropiate ale Țării Românești sînt cuprinși de groază. Toți se pregătesc de fugă, deoarece se tem de revenirea în principat a turcilor.

Se pare că Tudor acționează fără nici un fel de plan. La început el s-a îndreptat spre Craiova, la graniță cu Bulgaria, iar acum merge din nou în munții *Roțnikovski*(?).

Numărul aderenților săi, după cum se spune, se ridică între 8 și 10.000 de oameni, acest număr este exagerat. În toate aceste evenimente boierii nu numai că nu participă, dar mulți dintre ei sînt gata să plece din țară. Fiul glorioșului Caragheorghe se află în trupele lui *Ipsilanti*; armata acestuia ia cu sila mari contribuții și provizii, și mai ales confiscă de la boieri caii.

Aici au ajuns zvonuri, precum că o parte din sirbi s-au răsculat și că turcii care se află în Serbia au fost nevoiți să se refugieze în locurile lor întărite.

No. 39, Marți 17 mai 1821

- p. 474. . Din București ni se comunică că forțele grecilor s-au unit cu armata lui Tudor Slușerul.

Nr. 53 Marți 5 iulie, 1821

V(iena) — din 23 Iunie (s.n.)

- p. 648. . Potrivit unor știri din Țara Românească, care se confirmă unele pe altele, corpul ceteriștilor compus din 2000 de oameni și trimis de prințul Ipsilanti împotriva orașelor Focșani și Galați a fost în întregime distrus și risipit în apropiere de Buzău * de trupele lui Iusuf, pașa de Brăila, Prințul Cantacuzino, fostul conducător al acestora, s-a salvat cu fuga în Moldova.

Resturile acestui corp, circa 200 de oameni, răniți, s-au întors în împrejurimile Tîrgoviștei, unde după spusele unor oameni demni de crezare de acolo, răspîndesc o groază și o disperare generală.

Între altele, unul din partizanii lui Ipsilanti, căpitanul Iordache, ieșind din Pitești cu 590 de arnăuți a atacat la Slatina circa 70 de turci, o parte din ei i-a măcelărit o altă parte i-a risipit, transformînd în cenușă acest oraș suficient de important și s-a întors la Pitești, pe poziția sa anterioară. Acest ultim oraș, la fel ca și multe altele, de pildă <Curtea de> Argeș, Rîmnic, Tîrgoviște ș.a. au fost părăsite de locuitori. . . .

* În text Bușeo.